

Murnikova hiša

Iz arhivskega gradiva dr. Ivana Murnika izvemo, da so se Murnikovi v hišo priselili leta 1771 (s poroko hčerke prejšnjega lastnika Magušarja). Prvi lastnik je bil sedlar Jožef Murnik.

Magušarjeva hiša (do 1771) in nato Murnikova hiša je bila edini stik z zidom obkroženega grajskega parka (na fotografiji hiše je viden vhod v grajski park). Ta vhod nam buri domišljijo, tako da sklepamo, da je hiša imela tudi družbeni pomen za mesto.

Murnikova hiša, 1900
Vir: arhiv Koman-Juvanec

Vhod v grajski park, 1900
Vir: arhiv Koman-Juvanec (detajl)

Mali trg z Murnikovo hišo, pred 1900
Vir: slika Franc Rojec

Murnikova hiša – z tablo SPBD Triglav, pred 1900
Vir: slika Franc Rojec (detajl)

Leta 1870 je Radovljica dobila železnico, ob Murnikovi hiši je bila pošta in vhod v stari del mesta (za hišo smo že omenili vhod v grajski park). Okoli leta 1870 je dobila še enega uglednega soseda – zgrajen je bil prvi hotel v mestu »Hotel Bastl«.

Družbenega pomena Murnikove hiše nam (še) ni uspelo dokazati, sklepamo pa, da so bile za hišo razne prireditve (veselice, plesi, srečkanje, nastopi ...).

Na sliki Franca Rojca smo opazili tablo z napisom »Triglav«. Od leta 1897 je v Radovljici delovalo »Slovensko bralno in pevsko društvo Triglav« in z malce truda (računalniška obdelava slike) nam je uspelo prebrati napis: »Bralno društvo Triglav Radovljica«. Od leta 1890 do spremembe imena leta 1897 se je društvo imenovalo »Slovensko pevsko društvo Triglav Radovljica« in spet sklepamo, da se je ustanovilo v Murnikovi hiši.

Nosilec vsega dogajanja v hiši je moral biti novi lastnik Matija Murnik, o katerem pa izvemo le, da je bil jermenar. V času njegovega gospodarjenja je prišlo tudi do velikega požara v Radovljici (1835). Murnikovi so se morali preseliti na Otok, tako da je bil Matijev sin dr. Ivan Murnik rojen na Otoku. Po njegovem povratku v Radovljico, sta skupaj z Lovrom Tomanom pripravila dokumentacijo za ustanovitev prve Ljudske knjižnice. O tem piše v *Sto let javne knjižnice v Radovljici* mag. Jurij Sinobad:

Maja 1862 so kot prvo na Gorenjskem poskušali ustanoviti čitalnico v Radovljici, za kar si je močno prizadeval dr. Lovro Toman, domačin iz Kamne Gorice in takratni odvetnik v Radovljici. Društvena pravila so že predložili deželni vladi v potrditev, vendar čitalnica ni nikoli zaživela. Leta 1865 je namreč Toman preselil svojo odvetniško pisarno v Ljubljano in vzel s seboj tudi sposobnega pomočnika dr. Ivana Murnika, pravnika in domačina iz Radovljice. Upoštevajoč vlogo, ki jo je Murnik imel v slovenski kulturni in politični zgodovini v drugi polovici 19. stoletja, lahko z gotovostjo trdimo, da je imel njegov odhod za Radovljico vsaj tako negativne posledice kot Tomanov. Poznejši cesarski svetnik Ivan Murnik domačega mesta ni pozabil. V letih 1895-96 je bil eden od pobudnikov gradnje za tiste čase sodobnega gasilskega doma, za katerega je daroval 200 gld. Ko je bil novi dom dokončan, je bil Murnik med častnimi gosti in govorniki na slavnostnem banketu, ki so ga 30. avgusta 1896 priredili v Klinarjevi gostilni (danes Linhartov trg št. 21).

Vir: *Sto let javne knjižnice v Radovljici* (avtor mag. Jurij Sinobad)

Murnikova hiša, 1911
Vir: arhiv družina Koman-Juvanec

Arhivsko gradivo dr. Ivana Murnika. Arhiv Republike Slovenije hrani med svojimi številnimi dragocenostmi tudi osebni fond radovljiškega rojaka dr. Ivana Murnika, njegovih prednikov in sorodnikov. Dr. Ivan Murnik, sin Matije Murnika in Johane Čuk, rojen 3. januarja 1839 na Otoku v župniji Mošnje, kamor so se starši začasno preselili zaradi požara, je pomembna osebnost v političnem in gospodarskem življenju Slovencev v drugi polovici 19. stoletja, zato je tudi gradivo njegovega osebnega fonda še posebno dragoceno.

Praded dr. Ivana Murnika Jožef Murnik je bil sin Jožefa in Ane Muhnek z Gorice (župnija Mošnje). Po poklicu je bil sedlar. Leta 1771 se je poročil z Gertrudo, hčerko Mihaela Magušarja in Margarete iz Radovljice. S poroko priženi v Radovljici tastovo hišo in drugo posest, a iz tega mora izplačati brata svoje žene Jakoba, ki je nekaj časa župnik v Ljubnem, ter sestri Notburgo in Katarino. Jožef Murnik priženjeno posest še poveča z nakupom pristave 1773 in njiv v letih 1789 in 1799. Jožef Murnik je podložnik beneficija sv. Rešnjega telesa in sv. Trojice v Radovljici.

Ded Jožef Murnik, sin Jožefa in Gertrude, rojen 15. avgusta 1779, se poroči s Heleno Poklukar iz Zasipa pri Bledu (rojena 18. 4. 1778, umrla 9. 9. 1832), ki pa je 1819 že vdova. V zakonu sta imela več otrok. *Status Animarum* radovljiške župnije navaja njune otroke: Simona Jožefa (1808-1832), Matijo (roj. 1811), Franca (roj. 1813) in Martina (1818-1847). Matija Murnik (11.2.1811-15.10.1868 v Ljubljani), oče dr. Ivana Murnika, je bil jermenar v Radovljici, Predmestje št. 25. Po domače se je reklo pri hiši pri Magušarju po njegovem pradedu. Svoje njive ne obdeluje več sam, ampak jih daje v najem. Na posest v Radovljici najema posojila; morda je temu vzrok požar. Matija Murnik se poroči z Johano Čuk (6.1.1808-16.5.1886). Iz tega zakona je več otrok: Elizabeta (roj. 1836), Antonija (roj. 1840), Janez (3.1.1839), Jakob (roj. 1844), Valentin (roj. 1844) in Marija (roj. 1853).

Dr. Ivan Murnik najprej obiskuje župnijsko šolo v domačem kraju, kjer konča 1848. leta drugi razred, nato nadaljuje šolanje v glavni šoli v Ljubljani, kjer konča 1850 tretji razred in nato v osemrazredni gimnaziji v Ljubljani (1851-1858). Tega leta se vpiše na pravno fakulteto na Dunaju, kjer diplomira leta 1852. O vsem tem nam govori gradivo osebnega fonda dr. Ivana Murnika.

Vir: Radovljiški zbornik 1995

Dr. Ivan Murnik

Vir: dLib (NUK) in Dežela (Jure Sinobad)

Jožef Murnik; žena Ana Muhnek z Gorice (župnija Mošnjje).

Jožef Murnik; sedlar. Leta 1771 se poroči z Gertrudo Magušar. Leta 1772 kupi pristavo, leta 1789 in 1799 kupi njive.

Jožef Murnik (*15.8.1779 / †1819). Poroka s Heleno Poklukar.

Simon Jožef Murnik (*1808 / †1832)

Matija Murnik (*11.2.1811 / †15.10.1868 v Ljubljani); jermenar.

Poroka z Johano Čuk (*6.1.1808 / †16.5.1886)

Elizabeta Murnik (roj. 1836)

Ivan Murnik (*3.1.1839 / †18.1.1913); cesarski svetnik. Poroka z Marijo, roj. Horak (*20.10.1845 / †20.3.1894)

Antonija Murnik (roj. 1840)

Jakob Murnik (roj. 1844)

Valentin Murnik (roj. 1844)

Marija Murnik (roj. 1853)

Franc Murnik (*1813)

Martin Murnik (*1818 / †1847)

FK 1826 Murnik Jožef – Magušar

RK 1868 Murnik Matija - Magušar

**Napisni del nagrobnika Ivana Murnika
Vir: foto DAR**

.....

Polni naslovi virov:

**Radovljiški zbornik 1995 (Urednik: Jure Sinobad, založila: Občina Radovljica);
Arhivsko gradivo dr. Ivana Murnika (avtorica: Ema Umek)**

**Dežela – Kulturnozgodovinski oris Radovljiške ravnine (Avtor: Jure Sinobad,
1999-2000)**

100 let javne knjižnice v Radovljici 1906-2006 (avtor Jure Sinobad)

.....

Sestavil: Goran Lavrenčak – DAR

Objavljeno: 10. 12. 2016

goran.lavrencak@gmail.com